№ 112 თიბათვე 2, ᲗᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘ 1889 თიბათვე 2, ᲗᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘ № 112

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲦᲘᲠᲘᲡ

ფოთე	მან.	კ.	ფოთე	მან.	კ.
12	—	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი — ერთი შაური

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ დასაკვეთად და კერძო გასაცვლებისა დასაბეჭდად უნდა მიეპყრათ: თბილისში რედაქციას ფრაელინის ქუჩა, სასტამბოს სახლი, № 5, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების განცყალრაის საოაიდა-ᲐᲜᲬᲘᲜᲣᲠᲘ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ სახლეᲑᲘᲡ ᲡᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲖᲔᲓ.

ფასი გასაცვლებისა: ᲩᲕᲔᲣᲚᲔᲑᲠᲘᲕᲘ ᲡᲢᲠᲘᲥᲝᲜᲘ ᲠᲣᲑᲚᲘ ᲙᲐᲞᲘᲙᲘ.

1877—1889 ᲡᲐᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲝ ᲓᲐ ᲡᲐᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲝ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ 1877—1889

საპრესლო მზრუნველოგანი ტფილისში

გუშინდელს ნომერში „ივერიამ“ გვაცნობა, რომ ამადლების ეკლესიასთან სამრევლო მზრუნველობა ფუძნდება და ამის წინასწარ მოსამზადებელ თადარიგისა-ვის მრევლს ამოურჩევია თავმჯდომარედ თავადი ვლადიმერ მიქელაძე და სხვა წევრები რჩევისაო.

ბატონის მიქელაძის ამორჩევა ამადლების მრევლისაგან საკურადღებოდ უნდა მივიჩნიოთ და დირსშესანიშნავად უნდა მივიღოთ ორის გარემოების მიზეზით.

ერთი გარემოება ის არის, რომ სჩანს დღეს ტფილისის ქართველობა მიმხვდარა, რომ დრო სამრევლო საქმეებში მრჩევლად და მმართველად ნასწავლი განათლებული ქართველი უმაწვილი კაცები გვაკადესო, რომ თავისის ცოდნით, განათლებულის რჩევით, გამოცდილებით, უანგარო გულ-შემატკივრობით დაგვეხმარონ ტფილისის თავ-მინებებულსა და დავიწყებულს ქართველს მრევლსაო.

მეორე გარემოება შესამჩნევია მით, რომ დრო მოსულა ჩვენმა ნასწავლმა და განათლებულმა ქართველ უმაწვილ-კაცობამ შეიგნოს, რომ სამრევლო საქმეების მართვაში მარტო სამდვდელო კაცი მრევლისა და ისის განათლებულ წევრთა დაუხმარებლად ვერ გაუძღვება მრევლისა და ეკლესიის საჭიროებას. სამრევლო საქმეები-კი უურადდღების მისაქცევი საქმეებია და ამიტომ განათლებულმა ახალ-გაზდობამ მონაწილეობა უნდა მიიღოს ამ საქმეში.

«ივერიაში» რამდენიმე წერილი იყო სამრევლო სკოლების გამართვაზე ეკლესიებთან. ამ სამრევლო სკოლების საქმის გამძდოლი სამრევლო მზრუნველობა უნდა იყოს და არა მარტო ეკლესიის მდვდელი. სკოლებს გარდა სამრევლო მზრუნველობას სხვა საქმეებიც საკმაოდ ბევრი აქვს. ერთი ამათგანი არის მრევლის გაჭირებულ, ხელ-მოკლე და დარიბ წერეთა შემწეობა, ობოლ-ოხერთა ნუგეშის ცემა, უმაწვილების დაბინავება სასწავლებლებში, ხელობაზე, მუშობაზე, ერთის სიტყვით, ცხოვრებაში გზაზე დაყენება. მზრუნველობასვე ეკუთვნის ეკლესიის გაბრწყინვალება და მართებული მოწყობა.

ნუ თუ ეს ამოდენა საქმე უურადღების ღირსი არ არის, რომ აქამომდე ქართველობისაგან ასე თავ-მინებებული და მაურ ეებულია. ქართველი მრევლი დდევნდლამდე გულგრილად შეცქეროდა ამ-დენს თავის საჭიროებას და თუ როდისმე საეკლესიო საქმეზე სიტყვა ჩამოვარდებოდა, ყოველ ნაკლულევანებას საეკლესიო და სამრევლო საქმეებისას მდვდელს აბრალებდა. მდვდელი კიდევ ერისა და მრევლის გულ-გრილობას აბრალებდა. რა იყო ამისი მიზეზი, ნუდარ ვიდავპარაკებთ ამაზე. უკვლანი იქნება დამნაშავენი ვიყოთ. ჩვენ თითოსნა ვართ მიზეზი, თუ დროთა ვითარება, ნურას ვიტყვით. ცხადია, რომ ასე არ უნდა ყოფილიყო და საკმაოა ბრალი აფვანროთ.

იმ დროს, როდესაც ქართველობა ამისთანა გულგრილობას იჩენდა სამრევლო საქმეებში, სომხობაში საკვირველი და დირს-შესანიშნავი ამბები ხდებოდა. 1860 წლამდე ჩვენში არსად თითქმის სომეხთა ეკლესიებთან სამრევლო სკოლები არ არსებობდა. ამ წლიდამ დაიწყო მოძრაობა ტფილისის სომეხობაში, რომელსმე ეკლესიასთან სამრევლო მზრუნველობა დაწესდა და ამით მოჰყვა სკოლები. ტფილისის სომეხთა მრევლის მაგალითს მიჰბაძა სხვა ქალაქების მრევლმა, ქალაქებისა—სოფლებისამ და ამ გვარად ეხლა იშვიათად მოიპოვება კავკასიის მხარეში შესაჩნევი მოსახლეობა სომეხთა, რომ სამრევლო მზრუნველობა და სამრევლო სკოლა კაქებისა და ქალაქებს არა ჰქონდეს ეკლესიასთან.

ამ გარემოებას ურადღებას ვაქცევთ დღეს, როდესაც ქართველობაშიაც ადძრულია სამრევლო მზრუნველობათა დაწესების აზრი ტონი არ ვიყაოთ და რას ვიზამდით. ესეც უნდა ითქვას, რომ რაკი, ბეგარაზე ხელი აეიღეთ, ბახსანელები ძლიერ პატივსა გვცემდნენ, ისე ვიყავით იმათსას, როგორც ჩვენს საკუთარს სახლებში და ამას გარდა საჩუქარსაც ხშირად გვაძლევდნენ. ამითი გაათავეს ჯ—ძემ და ეიჩიმ ლაპარაკი. აქ უნდა მოვიხსენიო, რომ შვიდს აგვისტოს კომისიამ ერთი სვანი გაგზავნა ურუსბეის მამასახლისთან და თან გაატანა მოწერილობა. მოწერილობაში კომისია სთხოვდა მამასახლისს მიჰგებებოდა მთის ძირში და წამოეყვანა ყრილობისაგან ამორჩეული ათი კაცი საზღვრის სარეგენლად. მამასახლისს, როდესაც ეს კომისიის მოწერილობა წაეკითხა, სწყენოდა და შიმტკან სვანისთვის დაეწყო ჩხუბი, როგორ გაბედე მაგ გვარ ქაღალდის მოტანაო, სად ჩენ და სად სვანების საზღვარიო. სოფლის, ყრილობა მოეხდინა. სვანის სიტყვით ყრილობა ისე აღელდა ამ ამბით, რომ თავებს ისოცდნენ თურმე. მამასახლისისათვის ეთქვა ყრილობას, ხმა არ გაეცა ჩვენთვის. სვანი შიშობდა, რომ სოფლად არც-კი შეგვიშვებენო. როდესაც სვანი ამას გეუბნებოდა, გამახსენდა სცენები სვანეთში ჩვენსა და ხალხს შუა და ეიფიქრე, სწორედ აქაც ჯიუტობას გაგიწევს ხალხი-თქო. ეს ჩემი ფიქრი კიდეც გამართლდა. ჩამდელოეთ კავკასიის მთიულებმა სვანებზე ნაკლები გაუგონლობა, ჯიუტობა არ გამოიჩინეს ჩვენს შესახებ, როგორც ამას თავის ადგილას დაინახავს მკითხველი. გაგეგზავნეთ მეორე სვანი მეორე მოწერილობით. არც ეხლა ეინმე გვეკარება ბახსანიდგან. გაგეგზავნეთ მესამედ სვანი და მიესწერეთ მამასახლისს, რომ თუ ივინი არ გამოცხადდებიან კომისიასთან, მაშინ საზღვრების ჩვენებას სვანების თქმაზე დაამყარებს და ბოლოს სანანურად დარჩებათ ბახსნელებს. ამ მუქარას გაეკრა და ათ აგვისტოს ჩვენთან მოვიდა მამასახლისის კანდიდატი. ცხრა აგვისტოს ღამე სოფ. ბახსნის ახლო „თემენიკ'ში“ გავატარეთ. სოფლიდამ თენგიზს ერთი ხარი მოუყიდა თავის ნაცნობისაგან და ის დაეკალით. საღამოს მოიღრუბლა. ზეციდამ ცვენა დაეწყო და კარვების კეთების ფაცა-ფუცში ვიყავით. იარიანა ღმერთმა და წვიმა არ მოსულა. მეორე დილას, როგორც ესთქვით, მამასახლისის კანდიდატი მოვიდა ჩვენთან. ჯ—ძემ მაშინვე უკან დაუბრუნა და გაჯავრებით უბრძანა, მამასახლისი და ათი კაცი მალე მოსულიყო. როცა კანდიდატი წავიდა, კომისიამ სიტყვა ჩამოაგდო იმაზე, თუ რა უნდა ქნას, ეინიკობაა სოფლმა არ მიიღოს იგი. გადასწყვიტეს ეს ამბავი პიატიგორსკის ოლქის უფროსს შეატყობინონ.

დილის თერთმეტ საათზე როგორც იყო მოვიდა მამასახლისი რამდენისამე სოფლელით, მამასახლისს მოჰყვა აგრეთვე ბახსანის მეპატონე თავ. ისმაილ ურუსბეი. თავ. ჯ—ძე მაშინვე მიებრუნდა მამასახლისს და წყრომა დაუწყო, რომ იგი მთავრობის მოსასმახურე კაცების ბრძანებას არ ასრულებს და ეს მესამე დღეა, რაც იმის, მამასახლისისს წყალობით ცუდუბრალოდ ნეტიალობენ ბახსანის ხეობაში და სხვა. მამასახლისმა თავი იმითი იმართლა, რომ ის ერთია და საზოგადოება მრავალი, რომ საზოგადოებას ისე საწყენად დარჩა კომისიის აქ მოსვლა, რომ თავებს იხოცენო, და სად შეეძლო მას სოფლის უნებურად კომისიისთან გამოცხადებულიყო და მსგავსი ამისთანა. მამასახლისს რაღაცები კიდევ უნდა ეთქვა, მაგრამ სიტყვა გამოართვა თავ. ისმაილ ურუსბეიმ, რომლის ხელში იყო თვით მამასახლისი და იმისი სამამასახლისო. თავ. ისმაილი შესანიშნავი კაცი იყო მთიულეთში (ის მოკვდა 1888 წ.) და საზოგადოებას გინდ წალმა ატარიალებდა, გინდ უკუღმა. შუათანა ტანის, ჩასკვნილი, იგი ისე ცოცხლად იყურებოდა, რომ ცეცხლსა ჰყრიდა თვალებიდგან. მაშინ იგი 47 წლისა იყო, მაგრამ სულ ყმაწვილის შეხედულობა ჰქონდა. დიდი მოლაპარაკე, მჭევრმეტყველი და ბუნებით ჭკვიანი თავ. ისმაილი სულ მოძრაობად იყო გადაქცეული. რაც უნდა გეთქვა, ის მაინც თავისს ლაპარაკს არ შესწყვეტდა, შენს პასუხს აქა-იქ ჩაეკერებდა იმის დაუთავებელს ლაპარაკში და მერე ისევ თავისას განაგრძობდა. კომისიის ყველა წევრები

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ᲘᲐᲚᲑᲣᲖᲘᲡ ᲒᲐᲠᲨᲔᲛᲝ

(შემდეგი*)

ბახსანის ხეობა ვიწროა. აქეთ-იქით ქედებზე ფიქვნარი და ნაძენარი არის გაშენებული. ხშირად შეხვდები ხრამებს, მეწყერებს. საზოგადოდ ხეობა ლამაზი არ არის. კომისიამ დილითვე გაუშვა წინ ათი სვანი იმ აზრით, რომ იგინი გაჩერებულიყვნენ იქ, სადაც ძველი საზღვარი ყოფილა. სვანეთისა და ბახსანს შუა ეიარეთ ორს საათამდე, წინ წასული სვანები ვერსად ენახეთ და ორ საათზე დაეისვენეთ სადილის საქმელად. ნასადილეეს ჯ—ძემ ჰკითხა ეიჩის, რამდენი გვიკლია შენის აზრით საზღვრამდეო. ეიჩიმ მიუგო, რომ ძველი საზღვარი ურუსბეის საზოგადოების ქვემოდ 3—4 ვერსზე არისო, თითონ საზოგადოება ჩვენს ადგილზე არის დასახლებულიო. ჯ—ძემ ეს არ დაიჯერა და ეიჩის გაუჯავრდა, თქვენ მეონია გვასულელებთო, თორემ როგორ შეიძლება, რომ მთელი საზოგადოება თქვენს ადგილზე იყოს დასახლებულიო. ეიჩიმ თავის სიტყვების დასამტკიცებელი საბუთები მოიყვანა. აი ზოგიერთი მათგანი: ბახსანელებო, სთქვა ეიჩიმ: ჩემს ხსოვნაში დაესახლნენ აქ, მე მახსოვს, რომ აქ მარტო სამი მოსახლე იყო: ერთი ურუსბეი, დღევანდელი ბახსანის ბატონის პაპა, და ორიც იმისი გლეხი. ფარის საზოგადოებაში რომ დღეს სოფ. ღეშტერია, ძველად ეს სოფელი ამდგარა და ბახსანს ქვემოდ ადგილს გაგაშს დასახლებულა. რადგან გაგაშს ცუდი მოსავალი იცის, ამისათვის ღეშტერლები ისევ სვანეთს დაბრუნებულან თავიანთ უწინდელს საცხოვრებელ ადგილას. დღესაც ღეშტერლებს დაესტინით და ეეძახით „ცხამშვ მეკდე“ (მათრობელითან გამწყდარნი), რადგან გაგაშს ბევრი მათრობელა იცის თურმე. იქვე დღემდი იწოდება ოთარის (დადეშქელიანის) სახელით არყის ხე (ოთარი ჟანერილ); სვანების მეტვე წყალი (ზკანრე სგიმარ'; ადგილის მთა კლდეები აქამდე ფარელების სანადირო ადგილებად არის დარჩენილი და სხვა... ჯ—ძემ ჰკითხა: თუ ეს მართალია, რასაც შენ ამბობ, რატომ ყოველ წელს არ ათამეცდით ბეგარას, ისე, როგორც ათამეცდ მეგრელებსა და აფხაზებს?—იმიტომ არ ვართმეედითო, სთქვა ეიჩიმ: რომ უკანასკნელს ხანებში თავ. დადეშქელიანები და ურუსბეები ერთმანეთს უმოყვრდებოდნენ და მოყვრობა და ბეგარის აღება როგორღაც ერთმანეთს არ მოეწყობა. მართალი გითხრა, ჩვენ, ხალხს-კი გვინდოდა ბეგრის გამორთმეეა, მაგრამ ბატონის ბატონი არ ვიყავით და რას ვიზამდით. ესეც უნდა ითქვას, რომ რაკი, ბეგარაზე ხელი აეიღეთ, ბახსანელები ძლიერ პატივსა გვცემდნენ, ისე ვიყავით იმათსას, როგორც ჩვენს საკუთარს სახლებში და ამას გარდა საჩუქარსაც ხშირად გვაძლევდნენ. ამითი გაათავეს ჯ—ძემ და ეიჩიმ ლაპარაკი. აქ უნდა მოვიხსენიო, რომ შვიდს აგვისტოს კომისიამ ერთი სვანი გაგზავნა ურუსბეის მამასახლისთან და თან გაატანა მოწერილობა. მოწერილობაში კომისია სთხოვდა მამასახლისს მიჰგებებოდა მთის ძირში და წამოეყვანა ყრილობისაგან ამორჩეული ათი კაცი საზღვრის სარეგენლად. მამასახლისს, როდესაც ეს კომისიის მოწერილობა წაეკითხა, სწყენოდა და შიმტკან სვანისთვის დაეწყო ჩხუბი, როგორ გაბედე მაგ გვარ ქაღალდის მოტანაო, სად ჩენ და სად სვანების საზღვარიო. სოფლის, ყრილობა მოეხდინა. სვანის სიტყვით ყრილობა ისე აღელდა ამ ამბით, რომ თავებს ისოცდნენ თურმე. მამასახლისისათვის ეთქვა ყრილობას, ხმა არ გაეცა ჩვენთვის. სვანი შიშობდა, რომ სოფლად არც-კი შეგვიშვებენო. როდესაც სვანი ამას გეუბნებოდა, გამახსენდა სცენები სვანეთში ჩვენსა და ხალხს შუა და ეიფიქრე, სწორედ აქაც ჯიუტობას გაგიწევს ხალხი-თქო. ეს ჩემი ფიქრი კიდეც გამართლდა. ჩამდელოეთ კავკასიის მთიულებმა სვანებზე ნაკლები გაუგონლობა, ჯიუტობა არ გამოიჩინეს ჩვენს შესახებ, როგორც ამას თავის ადგილას დაინახავს მკითხველი. გაგეგზავნეთ მეორე სვანი მეორე მოწერილობით. არც ეხლა ეინმე გვეკარება ბახსანიდგან. გაგეგზავნეთ მესამედ სვანი და მიესწერეთ მამასახლისს, რომ თუ ივინი არ გამოცხადდებიან კომისიასთან, მაშინ საზღვრების ჩვენებას სვანების თქმაზე დაამყარებს და ბოლოს სანანურად დარჩებათ ბახსნელებს. ამ მუქარას გაეკრა და ათ აგვისტოს ჩვენთან მოვიდა მამასახლისის კანდიდატი. ცხრა აგვისტოს ღამე სოფ. ბახსნის ახლო „თემენიკ'ში“ გავატარეთ. სოფლიდამ თენგიზს ერთი ხარი მოუყიდა თავის ნაცნობისაგან და ის დაეკალით. საღამოს მოიღრუბლა. ზეციდამ ცვენა დაეწყო და კარვების კეთების ფაცა-ფუცში ვიყავით. იარიანა ღმერთმა და წვიმა არ მოსულა. მეორე დილას, როგორც ესთქვით, მამასახლისის კანდიდატი მოვიდა ჩვენთან. ჯ—ძემ მაშინვე უკან დაუბრუნა და გაჯავრებით უბრძანა, მამასახლისი და ათი კაცი მალე მოსულიყო. როცა კანდიდატი წავიდა, კომისიამ სიტყვა ჩამოაგდო იმაზე, თუ რა უნდა ქნას, ეინიკობაა სოფლმა არ მიიღოს იგი. გადასწყვიტეს ეს ამბავი პიატიგორსკის ოლქის უფროსს შეატყობინონ.

დილის თერთმეტ საათზე როგორც იყო მოვიდა მამასახლისი რამდენისამე სოფლელით, მამასახლისს მოჰყვა აგრეთვე ბახსანის მეპატონე თავ. ისმაილ ურუსბეი. თავ. ჯ—ძე მაშინვე

*) იხ. „ივერია“ №№ 100, 101, 102, 104, 107, 110 და 111.

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

*** „წერა-კითხვის საზოგადოების“ გამგეობას ამოურჩევია თავის წევრთა

მიუბრუნდა მამასახლისს და წყრომა დაუწყო, რომ იგი მთავრობის მოსასმახურე კაცების ბრძანებას არ ასრულებს და ეს მესამე დღეა, რაც იმის, მამასახლისისს წყალობით ცუდუბრალოდ ნეტიალობენ ბახსანის ხეობაში და სხვა. მამასახლისმა თავი იმითი იმართლა, რომ ის ერთია და საზოგადოება მრავალი, რომ საზოგადოებას ისე საწყენად დარჩა კომისიის აქ მოსვლა, რომ თავებს იხოცენო, და სად შეეძლო მას სოფლის უნებურად კომისიისთან გამოცხადებულიყო და მსგავსი ამისთანა. მამასახლისს რაღაცები კიდევ უნდა ეთქვა, მაგრამ სიტყვა გამოართვა თავ. ისმაილ ურუსბეიმ, რომლის ხელში იყო თვით მამასახლისი და იმისი სამამასახლისო. თავ. ისმაილი შესანიშნავი კაცი იყო მთიულეთში (ის მოკვდა 1888 წ.) და საზოგადოებას გინდ წალმა ატარიალებდა, გინდ უკუღმა. შუათანა ტანის, ჩასკვნილი, იგი ისე ცოცხლად იყურებოდა, რომ ცეცხლსა ჰყრიდა თვალებიდგან. მაშინ იგი 47 წლისა იყო, მაგრამ სულ ყმაწვილის შეხედულობა ჰქონდა. დიდი მოლაპარაკე, მჭევრმეტყველი და ბუნებით ჭკვიანი თავ. ისმაილი სულ მოძრაობად იყო გადაქცეული. რაც უნდა გეთქვა, ის მაინც თავისს ლაპარაკს არ შესწყვეტდა, შენს პასუხს აქა-იქ ჩაეკერებდა იმის დაუთავებელს ლაპარაკში და მერე ისევ თავისას განაგრძობდა. კომისიის ყველა წევრები

შორის რამდენიმე კაცი და მიუნდეია რევიზია თავის სკოლებისა და დასწრება ეგზამენებზე. ერთი წერილი უკვე გამზავრებულა ბათუმს იქაურის სკოლის დასათვალიერებლად.

*** ამ ორის თვის წინად ტფილისის საგუბერნიო გამგეობის მოხელე ბ-ნი ი. ჩიქოვანი დანიშნა მცხეთის ბოქაულად, რომელიც დღეს სიღნაღში იქმნა გადაყვანილი მაზრის უფროსის თანაშემწედ.

*** ჩვენ შევიტყეთ, რომ კუკიაში ანდრიას ქუჩის სახლის პატრონებს განუბრახავთ თხოვნა მისცენ ქალაქის გამგეობას და გააყვანინონ ანდრიას ქუჩაზე მილის წყალი. რაკი უმთავრესი მილი გაიელის ქუჩაზე, შემდეგ ყველას შეეძლება თავ-თავისს სახლში გაიყვანოს წყალი წვრილ-წვრილ მილებით. რამდენსამე სახლის პატრონს უკვე მოუწერია ხელი. უკეთუ მსურველთან რიცხვი იმდენი შესდგება, რომ მილის გაყვანა ჯაუაში დაუჯდება გამგეობას, მაშინ ადგილად აღესრულდებათ სურვილი ანდრიას ქუჩის მცხოვრებთ

*** გამოფენის შენობა, როგორც ეტყობა, ჩქარა დამთავრდება. ეხლა გუმბათზე მუშაობენ. შენობა სულ ნიასაა, მაგრამ კოხტა რამ გამოდის. მილის წყალი ქალაქმა უკვე გაიყვანა შენობამდე.

*** ტფილისში უპატრონო ბავშვებისა და მიგდებულ ყმაწვილების პატრონი საბებიო ინსტიტუტია და სამოწყალო სახლი, სადაც ამ გვარ ბავშვებს აგროვებენ და აღზრდიან. ესენი ბავშვებს ზშირად აქეთ-იქით ოჯახებში აბარებენ და ფულსაც იხდიან ყმაწვილების აღსაზრდელად. მივაქცევთ ამ სახლთა მმართველების ყურადღებას, რომ ბავშვების გამომყვანი სახლობანი ზშირად სასტიკად ეპყრობიან ყმაწვილებს, არაფერს ასწავლიან, დიდად ძვირად ინახავენ და ჯაფა შრომით მოსაენებას არ აძლევენ. ესენი თუ იყვანენ ყმაწვილებს, მხოლოდ იმიტომ-რომ ფული ართვან სამოწყალო სახლს, თთვეში ხუთი-ექვსი მანეთი, და ყმაწვილის აღზრდა - გაზრდისა-კი არა ეფიქრებათ-რა. კარგი იქნებოდა, რომ ზემოხსენებულის სახლის მართველობა დიდის სიფრთხილით აბარებდეს ყმაწვილებს აქეთ-იქით ოჯახებში, კარგად ასწონ-დასწონოს ხოლმე ყოველთვის საქმე, გამოიკითხოს ვინ არის მთხოვნელი, სანდო კაცია და ყმაწვილის რიგიანად მოვლას შეიძლებს, თუ არა.

*** ამას წინად მკითხველებს ეაცნობეთ, რომ აგრონომმა ბ-ნმა ვ. ტმ ვესკიმ შორაპნის მაზრაში აღმოაჩინა ფილოქსერაო. ბ-ნმა გეევსკიმ ეს ამბავი მოახსენა საფილოქსერო კომიტეტს, რომელმაც ბ-ნი გეევსკი ხელ-ახლავე გაგზავნა შორაპნის მაზრაში ფილოქსერასთან საბრძოლველად და თან გაატანა ოთხი კაცი. ბ-ნი გეევსკი უკვე გაემგზავრა.

*** **ქარდეა:** წარსულს წლებში ქარელსა და ქარელ გაღმა სოფლებ შუა მტკვარზე მუშაობდა ბორანი და დღეს-კი ეს ბორანი აღარ არსებობს. როგორც გაღმა, ისე გამოღმა სოფლები მეტად შეწუხებულნი არიან ამ გარემოებით. ყველა მოწადინებულია, რომ კვლავ გამოჩნდეს ეინმე და ბორანი გაჭმართოს მტკვარზე ქარელის პირდაპირ.

*** გაზეთი „კავკაზი“ გვატყობინებს, რომ ბ-ნს ს. ხ. ხოჯაევს ფილოქსერა აღმოუჩენია ქუთაისშიაც ჯაიანისა და კლდიაშვილის ვენახებში.

ერთად მისცევენდნენ სალაპარაკოდ, მაგრამ ვერც ერთმა ვერ შეაჩერა. თავ. ისმაილი სადად იყო ჩაცმული და, როგორც ნამდვილს ჩერქეზს, არ მოსწონდა თურმე მდიდრულად ჩაცმადახურვა. წყლისფერი ადგილობრივი შალის ჩოხა, შაი სატინის ახალუნი, კრაველის დაბალი ქუდი, შაი სამოგვეს წუღა-მესტი, ქამარი და ქამარზე სპილოს თეთრის ძვლის ტარიანი ხანჯალი, ჩოხაზე მსარების მაგიერ ბერდანკის თოფის პატრონები,— აი რა შეადგენდა თავ. ისმაილის ჩაცმულობას. ისმაილი განათლებული არ იყო, იცოდა მხოლოდ არაბული კითხვა და ამაევ ენაზე ხელის მოწერა. თავისის გამჭრიახის ჭკუით, ისე განაკარგა თავის მამის დანატოვარი ყოფაქონება, რომ მთიულებში ისმაილი პირველი შეძლებული მოსახლეა. ჩემს დღიურში, რომელზედაც აწერნებულია ეს წერილი, არა მაქვს ნაჩვენები, თუ რა ქონების პატრონია თავ. ისმაილი და ეს ცნობები და აგრეთვე რამდენიმე სხვაც ამოღებულია მოსკოვის პროფესორების ბ ნ ივანოფკოვისა და მ. კოვალევსკის წერილიდან „У подошвы Эльбурусо“, რომელიც დაბეჭდილია ჟურნალ „Вѣст Европы“-ს იანვრის წიგნში 1886 წ. პროფესორების სიტყვით, თავ. ისმაილს 80*) ათასი დესიატინა აქვს. ამათში მარტო ექვსი ათასი დესიატინა აძლევს სარგებლობას: 300 დესიატინა სახნავ-სათესლად აქვს, დანარჩენი შეადგენს ტყესა და საძოვარ ადგილებს. თავ. ისმაილს ჰყავს რქიანი მსხვილი საქონელი 300 ცალი, 200 ცხენი და 1500 ცხვარი. ფულად შემოუღის იმდენი, რამდენიც საჭიროა ოჯახისათვის სმა-ჭამას გარდა თავ ისმაილს სახლ-კარიდამის იქ აუსწერთ, როდესაც ფულად ვესტუმრებით. აქკი ისევ ჩვენსა და ისმაილის შეხვედრაზე უნდა განვაგრძოთ ლაპარაკი.

როგორც-კი მოგვიახლოვდა თავ. ისმაილი, მაშინვე ცხენიდამ ჩამოხტა, მთორახი მხლებელს გადასცა და ჩვენკენ გამოექანა. ყველას საერთოდ თავი დაგვიკრა და შემდეგ პირდაპირ თ. თენგიზთან მივიდა. თენგიზი ზეზე წამოუდგა და ზრდილობიანად ხელი გაუწოდა. ისმაილს ცხადად ეტყობოდა გაჯავრება და ემჩნეოდა, რომ ძლიერ ჩქარობდა ეს გაჯავრება სიტყვით გადაეცა თენგიზისათვის. ასე მოხდა.

— ეგენი, ანიშნა ისმაილმა ჩვენზე: რუსები არიან და არ ეძრახებათ, რომ ჩვენი ჩვეულება არ იცოდნენ, მაგრამ შენ-კი არ გეპატივება, რომ ჩვეულება არ შეასრულე და სირცხვილი მაჭამე. ჩემთვის დიდი შეურაცხება, რომ აგერ ჩემს კარამდე მოსულხართ, ტყეში დარჩენილხართ და ჩემს სახლში-კი არ შემობძანდით. მართალია, მე თქვენისთანა სტუმრების მისაღებად შესაფერი სახლი არ მექნება, ვერც ღირსეულად დაგიხვდები, მაგრამ, რაც უნდა იყოს, ტყეში და წვიმაში ღამის გათევას მინც ჩემს ქოხში სჯობია სტუმრის ხამი მე არა ვარ, თქვენზე ნაკლები სტუმარიც ბევრი უნახავს ჩემს ქოხს და, ნუ გეწყინებათ, უკეთესიცა.

— მე დიაღაც ვიცი, მიუგო თენგიზმა: ჩვენი ჩვეულება და კიდეც ასე მოვიქეცოდი, როგორც თხოულობს ჩვეულება, მაგრამ მე კომისიას ვეხლავარ და არა კომისია მე და ამისათვის ისე უნდა მოვიქცე და ვიარო, როგორც კომისია მიბრძანებს.

ისმაილმა სვანური კარგად იცოდა და თენგიზმა პირველშივე სთხოვა სვანურად ელაპარაკნა მასთან, რადგანაც თათრული თუმცა ვიცი, ხოლო ისე არა, როგორც შენ სვანურია. ისმაილი ყაბულს გახდა ამაზე. კიდევ ბევრი ილაპარაკეს, მაგრამ ამ ლაპარაკის გამეორება შორს წაგვიყანს.

როდესაც ისმაილი და თენგიზი ლაპარაკს მორჩნენ, ჯ — ძე მამასახლისს მიუბრუნდა და მოსთხოვა ათი კაცი ბახსნის მხრით საზღვრის მაჩვენებლად. მამასახლისმა უთხრა, რომ ყრილობა იყო ხალხისა და გადასწყვიტა, კაცები არ მოგცეთ და ვერც მე მოვიუკანონ. მაშინ კომისიამ სხვა ვერაფერი მოახერხა და სვანების ჩვენებაზე დაამყარა საზღვარი. გავსწიეთ და რამდენსამე საათს შემდეგ ბახსანს, ან, რაც ერთი და იგივეა, ურუსბეის საზოგადოებას მივედით. თენგიზს აქ სიძე ჰყავდა, დის ქმარი, თავ. ისმაილის სანლი-კაცი, თავ. ადინგერ ურუსბეი, და იმისას ჩამოხტა, ჩვენ-კი ისმაილმა მიგვიწვია თავისს სახლში. ისმაილს საკუთრივ, ცალკე აქვს სასტუმრო. სასტუმრო ხისა იყო, ერთსართულიანი, მიწურის ბანით. სასტუმრო ოთახი ერთს დიდს ოთახიდგან შესდგებოდა, იატაკი მიწისა იყო და ჭერი-კი ფიცრული ჭქონდა. სამ კედლის სიგრძეზე ტახტები იყო გაკეთებული. ერთს კედელზე ვეებერთელა ბუხარი იყო ჩამოკიდებული. ჩამოკიდებული-მეთქი იმიტომ ვამბობ, რომ ბუხარს შეადგენდა დაწნილი გოდორი, რომელსაც ძირი ფართო აქვს და იატაკამდე არ არის დაყვანილი. შიგნით ეს გოდორი ამოგლესილია ოფალო ტალახით. იატაკიდამ ბუხრის ძირი ადლ-ნახევარზე იყო აცილებული. ამაევ სასტუმროში რამდენიმე სამ-ფეხა სკამი იდგა. ოთახს ერთი კარი ჰქონდა და ორი მომცრო სარკმელი. თავის ოჯახისათვის ისმაილს ცალკე ჰქონდა სახლი, მაგრამ იმაში მე არა ეყოფილვარ, გარეგნობით-კი შესანიშნავი არაფერი იყო. მესამე სახლი, ანუ ჩვენებური ოდა, ისმაილს გაუთავებელი ჰქონდა. ერთი ოთახი ამ ოდისა იმდენად მოეწყო, რომ თითონ იდგა. ამ ოთახში მიიწვია ერთი წერი კომისიისა, რომელიც გზაზე ავად გაგეხდა. ოთახის ერთს კედელზე ისმაილის იარაღი ეკიდა: თი თითქმის გაუცვიებია და ათზედ მეტი კაცი უმსხვერპლია. წრეულსაც ს. ჩრდილში ეიღაც დარისპან ფერადქეს შესდგომია ხსენებული ავადმყოფობა, სამს ბავშვს კარგად მოუფიდათ, მორჩენილან და ბავშვების დედა-კი, საწყალი ჯერ კიდევ ახალგაზდა ქალი, უმსხვერპლია ამ თთვის 20-ს.

სოფელს ჩრდილში ერთი საოცარი ავადმყოფობა ქალია კიდევ. ეს ქალი 10 წლისა არის, პირად შეგვერეშანი და ეშხიანია, არც ფერი აკლია და არც ხორცი. წელს ზევით სრულებით საღია, წელს ქვევით მოჩენილია, გრძნობიერად ვერა ჰხმარობს ფეხებს, ვერა მოძრაობს და მხოლოდ ფორთხვით, ხელების საშველობით იძვრის. ეს საცოდავი ყმაწვილი ქალი იპოლიტე ყიფიანის შვილია. ქალს სიცხე არა აქვს, ცივებით არ აციებს, კარგად სჭამს და კარგადა ჰსვამს, მხოლოდ საოცარი და გასაკვირველია ეს არის: ხელით რომ შეეხოთ ქალს, მაშინვე დუნდება, მეგარდება, ყვითლდება, თვალებს სრულიად ჰხუჭავს, აღარა ლაპარაკობს, აღარაფერი სრულიად არ ეყურება და ამ ნაირად მკვდარი ხდება. დასვამთ ბავშვს ძირს, ხელს უშვებთ, სრულიად კარგად არის, ლაპარაკობს და არაფერი სტკივა. ბავშვი წელიწადი და შვიდი თვეეა, რაც ამ ნაირად არის. მივაქცევ ამ გარემოებაზედ მკურნალთა ყურადღებას...

სოფ. ჩრდილსა და ზვარეთში გლეხებს გარდა აზნაურნიც სცხოვრობენ: კორდაძეები და ყიფიანები. ხსენებულნი აზნაურნი გვარიანნი განათლებულნი ბრძანდებიან, კარგს განათლებულს, დაწინაურებულს ხალხსაც იცნობენ, შეძლებაცა აქვთ, მაგრამ მათგანი-კი არაავინ ქურნალ-გაზეთების კითხვასა და გამოწერას არ ეტანება. რა არის ამის მიზეზი? დაუდგერობა, სიზარმაცი რამდენიმე თოფი ახალის სისტემისა და სხვა რაღაც ძველის დროის იარაღები. ახალის სისტემის თოფები, როგორც თითონ გვიამბო, ისმაილს უცხოეთელ მოგზაურთაგან ჰქონდა ფეშქაშად მიღებული. ისმაილი ყველს მოგზაურს ბინას აძლევს, პატივსა სცემს, ხელს უმართავს და ამისათვის იმასაც არა სტოვებენ მომდურავს. ისმაილი ცოლ-შვილიანია. იმისი ორი შვილი იმ დროს კავკაზში სწავლობ. დარეალურს სასწავლებელში და იმ ხანად-კი შინ იყვნენ. ისმაილს სამი ძმა ჰყავდა, და ერთს ამათგანს შეეცარიაში უსწავლია ყველის კეთება. ეს ძმა— სახელდობრ ხამუზა - კარგად ლაპარაკობს რუსულად. იმისი გაცნობა მით უფრო სასიამოვნო იყო, რომ ეფიქრობდით, განათლებული კაცია, ქვეყნის აკი და კარგი უნახავს და ჩვენს საქმეში ხელს მოგვიწყობსო, მაგრამ მეორედ მოსტყუვდით. ისმაილს მეტოქე არა ჰყავდა: ძმებიც ისე ეპირა ხელში, როგორც შვილები, და ვერც ერთი ძმა ისმაილს ვერ გაუბედავდა სიტყვის შებრუნებას, იმი სა სიტყვა ბეჭედი იყო. ხამუზამ მითხრა, რომ შეეიცარიაში მყოფობის დროს რამდენსამე ქართველს ყმაწვილს ეიცნობდიო, და სხვათა შორის დამისახელა ჯაფარიძე, მიქელაძე, მესხი და სხვებიც.

თავ. სვანი

(შემდეგი იქნება)

---

*) ჩემის აზრით, 80 ათასი დესიატინა მიწა ერთად გაზვიადებულია.

ცე და სხვა არაფერი. დიახ, ეს თეოსებანი რომ მათში არა ბუდობდეს, აქამდის ხომ ერთ-კლასიანს სკოლას მაინც გაჰმართავდნენ ხსენებულს სოფლებში გლეხების დახმარებით. მართალია, გლეხობა ჯერ-ჯერობით ადგილ-მამულების ყიდვას ეტანება აქ, მაგრამ თუ ამ კეთილსა და სასარგებლო საქმეს აქაური აზნაურობა ხელს მოჰკიდებდა, ითავებდა, მაშინ, დარწმუნებული ვარ, გლეხობაც განს არ გაუდგებოდა, იმათ მიემხრობოდა, ერთი მეორეს დახმარებით სკოლას გაჰმართავდნენ, ამ სოფლებს დანარჩენი საბაბშიოს სოფლებიც მიუდგებოდნენ და საქმე ადვილად გაკეთდებოდა. გადმოდმა საბაბშიოში ოთხასი კომლზე მეტი ცხოვრობს, მათ შორის ოთხი მღვდელია, ერთი მთავარი და შვიდი დიაკვანი. სხვა-და-სხვა სოფლებში მარტო ამ სასულიერო წოდების ხალხის შვილები სწავლობს, დანარჩენს ხალხს-კი, როგორც ვსთქვეთ, ოთხას კომლს მცხოვრებელს, სძინავს და სწავლისთვის არაფერსა ზრუნავენ. აქაური მღვდლებიც შვილების აღზრდას არავისთვის ზრუნავენ, ხალხის წინაშე არა ჰქადაგობენ, არა სცემენ კაკუნ და კვეხს ერთმანეთს, რომ იმითი ბნელი განათლდეს და გლეხობას შთაადგოს სიტყვა სწავლისა და განათლებისა.

შარშან-წინ რომ საბაბშიოს სოფელ ნებოძირში ერთ-კლასიანი სამრევლო სკოლა გაიმართა, აწ უკვე აღარ არსებობს. ნამდვილი მიზეზი სკოლის დაკეტისა ჯერ არ ეცოდ.

საბაბშიოელი

24 მაისი

ᲬᲐᲠᲚᲘ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲛᲘᲦᲐᲠᲗ

„ივერიის“ მე-106 №-ში ბ-ნი საბაბშიოელი წმ. გიორგის კვართისის ეკლესიის შემოსავლის შესახებ ბრძანებს:

„სამკიცხონ და საწერილმანო დუქნების ადგილებიდგან კარგი შემოსავალი აქეს ეკკლესიას. წინად ეკკლესიის გარეშემო ადგილები ქირით იცემოდა ცხრა - ათ თუმნამდეო. მოქირავე თითონ ჰქართავდა მიკიტნის დუქანს და იმის მეტ ხორაგისა და სასმელების ყიდვა არავის შეეძლო. ეკლესიის შემოსავალიც, სადაც ათას ბეგარ საწერილმანოს საქონელი იყიდებოდა, მოქირავესი იყო. წრეულს-კი მღვდელს იჯარით არ გაუცია ეს შემოსავალი, ალბად იმიტომაო, რომ შეიტყოს რამდენი შემოსავალი ეკკლესიას და იჯარის მეტ-ნაკლებად გაკეთდეთ ხომ არას კარგგეს თვით ეკკლესიაო“.

მართალს ბრძანებს ბ-ნი კორრესპონდენტი, წელს იჯარით არ გამიცია, მაგრამ არა იმიტომ, რომ ეკკლესიის შემოსავალი შემეტყო, არამედ იმიტომ, რომ დღეობას მშვიდობიანად, უჩხუბოდ და უაყალმაყალოდ გავერნა, რაც შეიათად მოხდება ხოლმე, მოიჯარეს, მართალია, შემოჰქონდათ იჯარის ქირა წარსულს წლებში რვა ანეთიდგან არა უმეტეს შვიდის თუნისა, მაგრამ უნდა მოგახსენოთ, რომ ოგორადაც მატულობდა იჯარის ასი, ისე მატულობდა ყოველიფე წესოება და უბედურება. მოიჯარეს წესი გაჰქონდთ შემდეგი: შემდეგ ცისკრის გამოსვლისა ხანჯლიით შემოსილი მოიჯარადრები, ანუ ათი ოთხი კაცი, დაუელიდნენ საალს მოეკრე ხალხსა და ერთმეეცდენ ეუზომო ქირას. ამ გვარის წესით, მოიჯარადრენი ერთი - ათად იღებდნენ იჯარის ფასს. სწორედ ამის მოსასპობლად წელს აღარ გაეცეი იჯარით სამგიერად წელს თანხმობით შემოწირული ფული ქოხებიდგან ექვსი თუმანი და სამი მანეთი შესდგა. გარდა ამისა კორრესპონდენტი ბრძანებს.

„ეკკლესიას სხვა შემოსავალიც აქვსო: ხალხს მოაქვს ზედაშე, როდესაც ადგილ-ადგილ, სულ რომ ცოტა ესთქვათ, სამი-ოთხი საპალნე ღვინო უნდა მოგროვდეს. აქ მოჰყავთ აგრეთვე ზეკრაკები, სწორავენ ფულს საპარაკლისოდ და სხ. ჩვენის აზრით, სულ რომ ცოტა ვიანგარიშოთ, ეკკლესიას უნდა ჰქონდეს ამ დღეს შემოსავალი ერთი ერთმანეთზე ოც თუმნამდეო“.

დიაღ, ამასაც მართალსა ბრძანებს ბ-ნი კორრესპონდენტი, შემოდის ზედაშეებიც, ზეკრაკებიც, საპარაკლისო ფულიც, ხოლო არა იმდენი, რამდენსაც კორრესპონდენტი ამბობს. დაბეჯითებითა და საბუთიანად შემიძლიან მოვახსენო კორრესპონდენტს, რომ ამ წყაროებიდგან შემოდის არა უმეტეს ოთხის თუმნისა.

ადგილობრივი მღვდელი
ივანე ციცქიშვილი

სოფ. ქეგამი

უცხოეთი

საფრანგეთი. 1878 წელსაც იყო მსოფლიო გამოფენა პარიჟში, მაგრამ წრეევნდელმა გამოფენამ თავის უზარმაზარის სიდიდითა და დიდებით სულ დაჩრდილა წარსული. ის გამოფენა მაისის განმავლობაში ჰნახა მხოლოდ 1.269,675 კაცმა, ხოლო წრეევნდელი გამოფენა უნახავს ამავე თვეის განმავლობაში 2.202,045 კაცს.

— ფრანგებს დიდი იმედი ჰქონიათ, რომ საგამოფენოდ ბევრი ახალ-ახალი სამხატვრო და სალიტერატურო ნობათი გაჩნდებაო, მაგრამ მოტყუებულან. არც მხატვრებს მოუმზადებიათ რაბა განსაკუთრებულ ყურადღების ღირსი, არც მწერლობაში უჩენია თავი რომელსამე შესანიშნავს ქმნილებას. ღრამბიც ამ გამოფენი. სათვის ახალი არა არის-რა საყურადღებო, რაც არის, სულ წვრილმანი პიესებია, ან ერთ-მოქმედებიანი სათამაშონო. ოპერამ ესპლანადამ-კი აალაპარაკა პატარა ხანს ხალხი, მაგრამ ისიც ლამის მალე მოსწყენდეთო.

— კონსერვატორს და მონარხიელს კუნეო დ'ორნანოს შარანტაში დიდი სიტყვა წარმოუთქვამს ამომრჩეველთა წინაშე. ოპოტორი ბეერსა სცდილა, რომ იმის ლაპარაკით არც შამფური დამწვარიყო, არც მწვადი, ესე იგი, რომ არც ბულანჟელებისთვის ეწყენინებინა და ვენო რამე და არც თავის დასისათვის, მაგრამ თავი ვერ დაუჭერია, მეტად გაცხარებულა და, რაკი ეშმში შესულა, ბეერი ისეთი რამ უთქვამს, რაიცა ცხადად დაარწმუნებდა ჭეშმარიტ რესპუბლიკელებს, რომ მონარხიელებს უთუოდ კუდი-კუდსა აქვთ გადაბმული ბულანჟელებთან, თორემ ასე არ მიემხრობოდა მონარხიელი ოპოტორი ბულანჟელსა და იმის რესპუბლიკასაო. ანკი რას იზამდა კუნეო დ'ორნანო: ის ამბობდა, რომ მიეემხროთ ბულანჟესაო, იმიტომ-რომ მისგან დაპირებული რესპუბლიკა სულ სხვა ნაირი იქნება, ვიდრე ეს არ მოსწონთ: რაზან ბულანჟეს გამარჯვებით მაინც ისევ რესპუბლიკა იქნება დამყარებული, ჩვენის ხელით რად ეაკლეჯინოთ იმას ნარი, რად მიეემხროთ და რად მიეეშველოთო. ოპოტორს რომ ეს არ ეთქვა და გამოეშარკარეგინა განზრახვანი ბულანჟელი, მაშინ ამით ბეერს მომხრეს დაეკარგავდა ბულანჟეს რესპუბლიკელებში.

ᲑᲔᲚᲒᲘᲝᲜᲘ. გერმანიაში ხომ ამ რამდენისამე კვირის წინად დიდი უწესობა მოხდა ქეანაზირის მადნების მეშათა. ეს უწესობა ასე იყო, თუ ისე, დამშვიდდა და მუშებმა კელავ დაიწყეს მუშაობა მადნების პატრონებთან მორიგებით. აი ამ უწესობებმა და მღელვარებამ გამოიწვია ბოგიერთი კონსერვატორები შეკრებულიყვნენ ბერლინში და მოელაპარაკათ მუშების საქმის გამო. კონსერვატორებს, დიდის კამთობის შემდეგ, გადაუწყვეტიათ: სახელმწიფომ უნდა იზრუნოს, რომ მუშებსაც ჰქონდეთ წილი იმ საქმეების მოგებიდან, რომელიც აქციონერობის წესით არის დაარსებულია და კერძო საკუთრების ხასიათი არა აქვსო. სახელმწიფომ უნდა იზრუნოს, რომ ბოგანო, უსახლკარო ხალხი არ გამრაელდეს ქეეყანაში, იმიტომ-რომ ასეთი ხალხი პირველი შემაფერხებელი და მტერია კულტურისაო. ამიტომ სასურველია ამხანაგობის წესით იწარმოეს დიდმა სამრეწველო და საწარმოებო საქმე, რომ იმისი მოგება ყველა ამხანაგსა ხედებოდეს თავის მონაწილეობის შესაბამადაო. სიყვარული მეფისა და სამშობლოს მიმართ უკეთ ვერ გამოითქმის და ქრისტეს მოძღვრებაც უკეთ ვერ შესრულდება, თუ არ იმ ზრუნვით, რომ კეთილდღეობა და დოვლათი ადამიანებს მშრომელს ხალხსა და გლეხ-კაცობაშია.

ᲘᲢᲐᲚᲘᲐ. ფილოსოფოს ჯორდანო ბრუნოსთვის იტალიელებმა ძეგლი ამართეს. ეს ამბავი არ ესიამოვნა ვატიკანსა და რომის საქალაქო მმართველობა დიდად ეწინააღმდეგებოდა, მაგრამ ეროსპმ ამ საქმეს მფარველობა გაუწია და საქმე დღეს უკვე შესრულდა. დანიშნულია კიდეც დღე ძეგლის კურთხევისა. მხოლოდ მთავრობას არ უნდოდა დასწრებოდა ამ კურთხევას. ეს სწყენდათ დემოკრატ დეპუტატებს, რომელთაც ჩამოაგდეს ლაპარაკი პარლამენტში, და თუმცა მთავრობამ ბევრი იუარა და უნდოდა თავიდამ აეცილებინა თავიანთი წარმომადგენლების გაგზავნა ძეგლის კურთხევაზე, მაგრამ პარლამენტმა მიინც გადაწყვეტა, აფირჩიოთ დეპუტაცია და მიეანდოთ დაესწროს მთავრობის სახელით ჯორდანო ბრუნოს ძეგლის კურთხევაზეო. ჯორდანო ბრუნო კათოლიკე ბერებმა დასწეს რომში ეიოთმ-და ღვთის საწინააღმდეგო მოძღვრებისათვის.

წარილი ამბები

საფრანგეთის მხატვრებმა კასტელანმა პარიჟში გაჰმართა ბანოგრამა „Tout Paris“-ი, რომელშიაც მოქცეულნი იყვნენ თეატრმე საფრანგეთის ეკვლა სხვეკეოსა მოდელენი. შინაგან საქმეთა მინისტრმა კონსტანმ განკარგულებით, ბანოგრამის გამართვა აღარძალულია შემდეგის მიზეზით: ცხენსედ შემოდგარი ბულანჟე მეტად თავდ საჩინო ადგილს არის მოთავსებული, ხოლო რესპუბლიკის პრეზიდენტი კარნო-კი სადღაც გუთსეთან მაგდებულიო. მინისტრმა გამოაცხადა თეატრმ, რომ მაგ გვარის საქციელით თითქოს შეურცხვენ ულდათ მიაყენონ მეთაურს სხვადმწიფოსს და ამიტომ ბანოგრამის გასხვნის ნებას არ მიეცემ იმ დროამდე, ვიდრე ზოგიერთის საჭირო ცვლილებას არ მოახდენენო. მხატვრს ესდა წარიდი დაუბეჭდა ბულანჟეს მიმართ, რომელსაც ეტეობინეს მინისტრის კონსტანის განკარგულებას. მხატვარი თავისის წარიდის ბოდოში ამბობს: „არ გეკვეიცხვე არც ამ გვარს ბრძანებას მინისტრისს და არც მიზეზს ამ ბრძანებისს. ასეთი საქციელი სასაცილოდდ-ეკ არ მეამჩნია. ვისაც რა ეზრი უფრო მოსწორს, ამ ეზრს დადგეს ამ საგნის შესახებ. მე მარტო ის უნდა გეკუწეოთ, სეკვარელო კენერალო, რომ მინისტრის ბრძანებასა-ეკ არ ეკმორჩილები მოსურად, არამედ ამ ბრძანებას ამ თქვენ მიერ ნათქვამ სიტეკვებისებრ კასრეულებ, რომელითაც მოსოვდით, რომ კამოეენის კამპრეკის სელს ნურაფერით შეეშლითო“. კასტელანს, საფრანგეთის შინაგან საქმეთა მინისტრის განკარგულებითი, უკვე ეუდია ბანოგრამადგან სურათი ბულანჟესი და კარნოსი და ბულანჟეს ადგილას მოუთავსებია სპარსეთის შაჰი, ხოლო კარნოს მაგიერ— ბრაზილიის იმპერატორის სურათი.

— კაიგო თუ არა დელოფლმა ეექტორამ, რომ სპარსეთის შაჰი მოდის ინგლისშია, გადასწეკეტა თერმე, რომ კარმ სასლს დაეკეკრო. 1873 წელს შაჰის ლონდონში მასალა ინგლისს დაუდა თერმე 120,000 მანეთი, თუ არ ვიანეკარეშეთ ის 18,000 მაჩ., რომელიც ბეკანეკამის სასასლის შეკეთებას მოუნდა შაჰის მასალებად. კაიგო თუ არა ბრატანიის სპარსეთელმა ელჩმა დრეშოსდ ეოდეფმა, რომ დელოფლეს ჭსეკრს კარმ სასლი დაეკეკრა შაჰსო, იეეკმდგომდა თერმე, რომ ეს განზრახვა არ ეასრულებინაო. ეოდეფისეკ შეამდგომელოთ ბაი, დელოფლი დასთანხმდა თერმე შაჰისთვის მიეჩეკებინა ის სასასლე, რომელზეაც თითონ სეხოვრობს ხოლმე ეკეთონ სეხოვრობს სელ ფრს კეკრს.

— ბრიეეში დაუბეჭდათ მეტად საეურადღებო ცირეულიარი მომავალ დელთა კონკრესის შესახებ. ამ ცირეულიარში ნათქვამია, რომ ქალებმა ესდა უნდა გამოიჩინონ ეოკეკლიეე თავისი უნარი და დასამტკიცონ, რომ ლირსნი არიან მამაკაცთა თანაკრძნობისაო. ამ კონკრესმა უნდა იზრუნოს ქალების კეთილდღეოებისთვის. კონკრესში მოსაწეოლეობის მისაღებად მიეეეულნი ორიან ეოკეკელ ქეეკენსნა და მსრის ქალები. კონკრესი შემდგს ოთხ კანეოფილებად არის განაწილებულია: 1) ფილანტროპია და ზნეობა (შეესებიან მდგომარეობას ემაწეიანებისს, მოსეეთა და ღარბთა; ოფანარაკეებენ საკვადოფოებსა, სასეტიმროებსა და იმისედ, თუ როგორი შემწეობა მიეცეთ დაჩრდილებს, რაგორ ჩამოაკდინ სეერთო მშვიდობიანობა და როგორ მიაჩეინონ ხალხი ზომიერსა და სედ-მოქკრიდს ცხოვრებას); 2) ვადგოგია (რა ადგილი უნდა ეჭერეს ქალს სხვა-და-სხვა დასაფ სასწეკლებელში); 3) ხელოვნება, ფეცნიერება და სიტეკეა-კაზმეული ლიტერატურა; 4) სამოქალაქო კანონმდებლობა (ტერეწედოვანი ქალი, ცოდი, ედდ, ეეკედეკ ეკერა). ეს კონკრესი ერთის კეკრიდ მოიერის თავს. თავმეკდომარედ ეკულ სამონი იენება. კონკრესში მონაწილეობის მსურველთ 5 მან. უნდა გადასიხდონ. გამეკ კომიტეტის წევრთა შორის ეეინიშნულია: ქ-ნნი: ბოკე (მწერალი-ქალი და „Nouwelle Revue“-ს თანამშრომელი), ეიქტორენ ბენუ (ეკომეკურნსალი), ბერტო (მხატვარ-ქალთა საზოგადოების თავმეკდომარე), ბ-ნ. ეოკესიანს, ერანეკ, ბალდეკეინი, ეკრტ. ბოამრი (რედაქტორი-ქალი ეკურნსალ „L'Aurore“-სი) და ბ-ნნი ეკოეკ ფაბრი (ფილოსოფიის პროფესორი), ერნესტ ლეგეეკ (სამფრანგეთის აკადემიის წევრი), ნეანტორი ეკ ბასე, პროფესორი ბერდ რიშე და რამდენიმე სხვა დეპუტატი.

— გერმანელ ქალთა საზოგადოებას მწერალ-ქალის ლუიზა ოტოს მეთაურობით წარეგზავნიათ გერმანიის მთავრობისთვის მეტიცია და სთხოვეენ, რომ ქალებს ნება მიეცით მეცნიერება და მეურნეობა შეისწავლონ ხალმე და უნივერსიტეტში შესვლის უფლება ჰქონდეთო.

— ენდა გამოაკარკვეს ეკეკლის სიამმეურეტორო სასსლის ტეცსლის კანონის მიზეზი. მიზეზი ტეცსლის წაიდებისა ისა ყოფილა, რომ რაღაც ბოროტ-მოქმედებაა დაფარეკ სდამეთაო. ტეცსლს სასხკარიში ეიენება სელ ერთანად გადაეუფეკეს. ოფიციალურად გამოიცეა არ დაუნიშნავთ, რადგან ბოროტ-მოქმედებაში მონაწილეობა ჰქონთ თერმე ეიდეკ ფრიად წარჩინებულ კაცთაც. ზაანდი ტეცსლის კანონის გამო შეიდ მიდიოსმდე ეოფილა.

დეპეშა

31 მაისი

პეტერბურგი. როგორც ხმა დადის, სპარსეთის ყველა რეინის გზების გაკეთება ეკისრნია რუსეთისა და ბელგიის შეერთებულს ამხანაგობას.

პეტერგოფი. ხვალ დიდის მთავრის პაველ ალექსანდრეს ძის ჯვარის - წერაზე დასასწრებლად მობრძანდება მეუღლე ედინბურგის პრინცისა მარია ალექსანდრეს ასული.

ბელგრადი. გუშინ შესდგა ლიბერალთა საზოგადო კრება. კრებაზე ათასზე მეტი კაცი დაესწრო. კრებამ დაამტკიცა პროგრამა ლიბერალთა დასისა, ხოლო ცოტაოდენად შესცვალა სერბიის ახალის მდგომარეობის მიხედვით.

ბერნი. შეეიცარიის საზღვარზე შეიპყრეს გერმანიის პოლიციის აგენტი ეოლეგემეტი და ამ ამბავმა გერმანიასა და შეეიცარიას შუა უფული ჩამოაგდო. შეეიცარია დიდს მნიშვნელობას აძლევეს ამ საქმეს და გადაწყეეტილი აქეს თავისი უფლება დაიცვას.

1 ივნისი

პეტერბურგი. უწმინდესის სინოდის განკარგულებით, 7 და 8 ივნისს უნდა იდღესასწაულონ ორმოცდა-ათის წლის დღეობა უნიატების შემოერთებისა მართლ-მადიდებელ ეკკლესიასთან. ლიტოვეის, პოლოკაკისა, მოგილეეის, მინსკის, კიეეის, პოდოლისა და ეოლინის ეპარქიების ეპისკოპოსებმა 7 ივნისს უნდა გადაიხადონ წირვა და წირვის შემდეგ პანაშვიდი იმპერატორის ნიკოლოზის პირველისა, მიტროპოლიტ სემეშკოსა და სხვათა მოსახსენებლად. 8 ივნისს ლიტანია იქ-

ნება, ლიტანიაში მონაწილეობას მიიღებენ სასულიერო და სამრეველო სასწაელებელთა მოწაფენი, წარმოითქმება სიტყვები და ხალხს დაურიგებენ წიგნაკებს. ამ დღეობას დიდის ამბით გადაიხდიან ხოლმეში.

პეტერბურგის ბირჟა, 30 მაისი

	გეშეგზავნილი.		გეპატიჟა.		გეხეოდ.	
	მან.	კ.	მან.	კ.	მან.	კ.
ᲩᲣᲗ-ᲛᲘᲜᲐᲬᲘᲚᲘᲐᲜᲘ ᲝᲥᲠᲐ .	—	„	—	„	7	70
ᲢᲠᲐᲜᲡᲞᲝᲠᲢᲘᲡ ᲙᲣᲞᲝᲜᲘ . .	—	„	—	„	153	1/2
ᲛᲘᲜᲐᲬᲘᲚᲘᲐᲜᲘ ᲕᲐᲠᲪᲚᲘᲡ ᲤᲣᲚᲘ	—	„	—	„	1	13
5% ᲞᲘᲠᲜᲘᲗ ᲨᲔᲜᲐᲒᲐᲜᲘᲡ ᲡᲘᲡᲢᲔᲛᲘᲡ ᲛᲝᲛᲒᲐᲜᲘᲡ ᲑᲘᲚᲔᲗᲘ	—	„	—	„	270	1/2
—ᲛᲔᲝᲠᲔᲚᲘᲡ	—	„	—	„	244	1/2
ᲒᲘᲠᲐᲜᲝᲑᲘᲡ ᲤᲣᲠᲪᲚᲔᲑᲘᲡ ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ .	98	„	—	„	—	„
ᲥᲣᲐᲗᲘᲡᲘᲡ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ . . .	98	„	—	„	—	„
ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲠᲬᲘᲠᲝ-ᲔᲠᲝᲒᲐᲜᲘ ᲜᲓᲒᲐᲛᲘᲡ ᲡᲐᲖᲦᲐᲓᲒᲐᲓᲘᲡ	84	1/2	—	„	—	„

ᲡᲐᲥᲐᲚᲔᲗᲓᲠᲝ ᲪᲜᲝᲑᲐᲜᲘ

ᲥᲠᲘᲡᲢᲔᲑᲘᲡ ᲐᲚᲔᲯᲘ ᲩᲬᲝᲛ (1889) ᲬᲚᲘᲬᲘᲓᲘᲐᲐ ᲥᲕᲔᲛᲝᲜᲘᲡ ᲨᲔᲛᲔᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ 7397.
ᲥᲕᲔᲚᲘ ᲘᲜᲓᲘᲥᲢᲘᲝᲜᲘ ᲛᲔ-14,
ᲐᲛᲘᲡ ᲥᲝᲠᲝᲜᲘᲙᲝᲜᲘ—ᲣᲐᲮᲚᲘ=481 ᲬᲔᲚᲘᲬᲐᲓᲘᲡ. ᲓᲐᲜᲬᲧᲝᲗ 1408 Წ. ᲓᲐ ᲗᲕᲘᲗᲔᲑᲘᲗ 1940 Წ.
ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲘᲜᲓᲘᲥᲢᲘᲝᲜᲘ ᲛᲔ-4,
ᲐᲛᲘᲡ ᲥᲝᲠᲝᲜᲘᲙᲝᲜᲘ ᲛᲔ=45 ᲬᲔᲚᲘᲬᲐᲓᲘᲡ. ᲓᲐᲜᲬᲧᲝᲗ 1844 Წ. ᲓᲐ ᲗᲕᲘᲗᲔᲑᲘᲗ 2376 Წ.
1889 ᲬᲚᲘᲡ ᲖᲔᲓ-ᲜᲐᲓᲔᲑᲘᲡ—6.

ᲗᲘᲗᲝᲜᲘᲗᲘᲗ 30 ᲓᲦᲔᲗ ᲐᲠᲘᲡ.

2 ᲓᲦᲔ ᲨᲐᲠᲐᲗᲡᲘᲗᲘ. ᲬᲛ. ᲛᲐᲛᲘᲡᲐ ᲜᲘᲙᲝᲤᲝᲠᲘᲡ, ᲙᲝᲜᲡᲢᲐᲜᲢᲘᲜᲝᲞᲝᲚᲘᲡ ᲞᲐᲢᲠᲘᲐᲠᲥᲘᲡ. ᲙᲝᲗᲝᲚ. ᲬᲛ. ᲑᲚᲝᲜᲓᲘᲜᲔᲚᲘ. ᲡᲘᲛᲣᲔ. ᲛᲐᲠᲗᲚᲘ. ᲛᲐᲰᲛᲐᲓ. მე-15 რიცხვი თოვლის შევალისა, 1306 წ. ᲰᲘᲯᲠᲘᲡᲚᲘᲡ.—ᲥᲔᲨᲛᲐᲠᲘᲢᲘ ᲨᲣᲐ-ᲓᲦᲔ 12—0. ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲖᲔᲖᲘ ᲐᲛᲐᲦᲘᲡ 4—24, ᲩᲐᲓᲘᲡ 7—36. ᲛᲝᲒᲐᲠᲔ 15 ᲓᲦᲔᲡᲐᲐ.

3 ᲓᲦᲔ ᲨᲐᲑᲐᲗᲘ. ᲬᲛ. ᲛᲝᲬ. ᲚᲘᲣᲘᲐᲜᲔᲡᲘ ᲓᲐ ᲡᲮᲕᲐᲗᲐ. ᲙᲝᲗᲝᲚ. ᲬᲛ. ᲙᲚᲔᲛᲔᲜᲢᲘᲚᲔᲡᲘᲡ. ᲡᲘᲛᲣᲔ. ᲬᲛ. ᲘᲚᲘᲐᲡᲘᲡ. ᲮᲡᲜᲘᲚᲔᲑᲘᲗ. ᲛᲐᲰᲛᲐᲓ. მე-16 რიცხვი თოვლის შევალისა, 1306 წ. ᲰᲘᲯᲠᲘᲡᲚᲘᲡ.—ᲥᲔᲨᲛᲐᲠᲘᲢᲘ ᲨᲣᲐ-ᲓᲦᲔ 12—0. ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲖᲔᲖᲘ ᲐᲛᲐᲦᲘᲡ 4—24, ᲩᲐᲓᲘᲡ 7—36. ᲛᲝᲒᲐᲠᲔ 16 ᲓᲦᲔᲡᲐᲐ.

4 ᲓᲦᲔ ᲙᲕᲘᲠᲐ. ᲬᲛ. ᲨᲐᲠᲘᲡ ᲛᲐᲛᲘᲡᲐ ᲛᲘᲢᲠᲝᲤᲐᲜᲔ, ᲙᲝᲜᲡᲢᲐᲜᲢᲘᲜᲝᲞᲝᲚᲔᲚᲘᲡ ᲞᲐᲢᲠᲘᲐᲠᲥᲘᲡ. ᲙᲗᲝᲚ. ᲬᲛ. ᲤᲠᲐᲜᲪᲘᲡᲙᲘᲡ. ᲡᲘᲛᲣᲔ. ᲜᲐᲮᲐᲢᲠᲐᲜᲔᲑᲘ. ᲛᲐᲰᲛᲐᲓ. მე-17 რიცხვი თოვლის შევალისა, 1306 წ. ᲰᲘᲯᲠᲘᲡᲚᲘᲡ.—ᲥᲔᲨᲛᲐᲠᲘᲢᲘ ᲨᲣᲐ-ᲓᲦᲔ 12—0. ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲖᲔᲖᲘ ᲐᲛᲐᲦᲘᲡ 4—24, ᲩᲐᲓᲘᲡ 7—37. ᲛᲝᲒᲐᲠᲔ 17 ᲓᲦᲔᲡᲐᲐ.

5 ᲓᲦᲔ ᲝᲠᲨᲐᲑᲐᲗᲘ. ᲛᲪᲕᲔᲚᲔᲚ-ᲛᲝᲬ. ᲓᲝᲠᲗᲝᲗᲔᲝᲡ ᲢᲕᲘᲠᲗᲚᲘ ᲔᲞᲘᲡᲙᲝᲞᲘᲡᲗᲐᲡ. ᲞᲔᲢᲠᲔ-ᲞᲐᲕᲚᲝᲕᲘᲡ ᲛᲐᲠᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲓᲦᲔᲑᲐ. ᲙᲗᲝᲚ. ᲬᲛ. ᲑᲝᲜᲘᲤᲐᲪᲘᲣᲡ. ᲡᲘᲛᲣᲔ. ᲬᲛ. ᲥᲚᲔᲚᲬ. ᲠᲘᲪᲮᲕᲘᲗᲘᲡ. ᲮᲡᲜᲘᲚᲔᲑᲘ. ᲛᲐᲰᲛᲐᲓ. მე-18 რიცხვი თოვლის შევალისა, 1306 წ. ᲰᲘᲯᲠᲘᲡᲚᲘᲡ.—ᲥᲔᲨᲛᲐᲠᲘᲢᲘ ᲨᲣᲐ-ᲓᲦᲔ 12—0. ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲖᲔᲖᲘ ᲐᲛᲐᲦᲘᲡ 4—25, ᲩᲐᲓᲘᲡ 7—37. ᲛᲝᲒᲐᲠᲔ 18 ᲓᲦᲔᲡᲐᲐ.

ᲒᲐᲛᲝᲩᲜᲐᲓᲔᲑᲘ ᲪᲜᲝᲑᲐᲜᲘ

ᲜᲘᲮᲘᲠᲘ

1 მაისიდამ 16 მაისამდე.

თეორი ᲑᲣᲠᲘ ᲠᲣᲡᲣᲚᲘ 1 ᲒᲠᲐ. .	5	ᲙᲐᲞ.
ᲑᲣᲠᲘ 1-ᲝᲡ ᲮᲐᲠᲘᲡᲮᲘᲡ. .	3 1/2	„
„ 2	3	„
თონის წითელი ᲑᲣᲠᲘ 1-ᲝᲡ ᲮᲐᲠᲘᲡ.	5	„
„ „ 2—	4	„
„ „ 3 „	3 1/2	„
ᲛᲬᲕᲐᲠᲘᲡ ᲛᲐᲛᲘᲡ ᲑᲣᲠᲘᲡ ᲓᲐᲯᲕᲘᲗ		
1-ᲚᲘᲡ ᲮᲐᲠᲘᲡᲮᲘᲡ . .	5	„
მე-2 ᲮᲐᲠᲘᲡᲮᲘᲡ . .	4	„
მე-3 — . . .	„	
ძროხის ხორცი 1-ᲚᲘᲡ ᲮᲐᲠᲘᲡᲮᲘᲡ.	9	„
„ 2 „	8	„
ᲡᲐᲣᲯᲔ	16	„
ᲪᲮᲘᲠᲘᲡ ᲮᲝᲠᲪᲘ 1-ᲚᲘᲡ ᲮᲐᲠᲘᲡᲮᲘᲡ.	12	„
ᲦᲝᲠᲘᲡ ᲮᲝᲠᲪᲘ . . .	„	„
„ 2 „	„	„

ᲛᲘᲕᲘᲡᲚᲐ ᲪᲔᲪᲮᲚᲘᲡ ᲒᲔᲛᲘᲡᲘᲡ ᲨᲐᲡᲘ ᲖᲦᲕᲐᲖᲔ

ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲓᲐᲛ ᲒᲐᲓᲐᲡᲘ: ᲮᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ ᲜᲐᲨᲣᲐᲓᲦᲔᲒᲘᲡ 4 ᲡᲐᲐᲗᲘᲡᲐᲓ ᲛᲝᲛᲐᲯᲔ ᲒᲖᲘᲗ ᲓᲐ ᲜᲝᲛᲝᲠᲜᲘᲐᲜᲘᲡᲐᲡ ᲓᲐ ᲙᲐᲠᲩᲨᲘ ᲨᲔᲛᲯᲔᲓᲐᲡ.

ᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ ᲡᲐᲦᲐᲛᲘᲡ 8 ᲡᲐᲐᲗᲘᲡᲐᲓ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲒᲖᲐᲘ (ᲧᲣᲠᲐᲗ ᲜᲐᲣᲗ-ᲡᲐᲓᲒᲣᲠᲒᲣᲨᲘ ᲨᲔᲛᲯᲔᲓᲐᲡ).

ᲙᲕᲘᲠᲐᲗᲝᲗᲘᲗ ᲡᲦᲐᲛᲘᲡᲗᲘᲗ, ᲡᲐᲖᲦᲕᲐᲠᲒᲐᲠᲔᲗ, ᲡᲢᲐᲛᲑᲝᲚᲝᲛᲓᲔ ᲛᲘᲓᲐᲓᲘ.

ᲨᲐᲠᲐᲜᲘᲡᲙᲕᲘᲗ ᲓᲦᲔᲗᲘᲗ ᲛᲝᲓᲘᲡᲘᲓᲐᲜ: ᲡᲐᲛᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲗᲘᲗ—ᲘᲛᲘᲡ ᲨᲣᲛᲓᲖᲔ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲡᲝᲗᲣᲛᲨᲘ ᲛᲝᲓᲘᲡ ᲒᲖᲐᲘ. ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲒᲖᲐᲘ (ᲙᲣᲠᲩᲘᲡ ᲓᲐ ᲜᲝᲛᲝᲠᲜᲘᲐᲜᲘᲡᲐᲡ ᲨᲔᲣᲯᲔᲓᲐᲡ).

ᲙᲕᲘᲠᲐᲗᲝᲑᲘᲗ ᲓᲦᲔᲗᲘᲗ ᲛᲝᲓᲘᲡ ᲝᲓᲔᲡᲘᲓᲐᲜ: ᲡᲐᲛᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲑᲘᲗ—ᲘᲛᲘᲡ ᲨᲣᲛᲓᲖᲔ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲡᲝᲗᲣᲛᲨᲘ ᲛᲝᲓᲘᲡ ᲒᲖᲐᲘ. ᲨᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲑᲘᲗ—ᲓᲦᲔᲡᲘᲡ 9 ᲡᲐᲐᲗᲘᲡᲐᲓ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲐᲡᲘᲡᲬᲠᲐᲜᲘᲡ ᲛᲝᲛᲯᲔᲓᲐᲡ ᲒᲖᲐᲘ ᲛᲝᲛᲘᲐᲠᲣᲯᲔᲑᲣᲚᲘ ᲙᲣᲠᲩᲘᲡᲘᲐᲡ ᲓᲐ ᲣᲝᲠᲘᲛᲘᲡᲐᲡ ᲒᲣᲛᲡ.

ᲨᲐᲑᲐᲗᲝᲑᲘᲗ ᲓᲦᲔᲡᲘᲡ 9 ᲡᲐᲐᲗᲘᲡᲐᲓ ᲓᲐ ᲛᲐᲡᲘᲡᲬᲠᲐᲜᲘᲡ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲒᲖᲐᲘ ᲛᲝᲛᲘᲐᲠᲣᲯᲔᲑᲣᲚᲘ ᲙᲣᲠᲩᲘᲡᲘᲐᲡ-ᲣᲝᲠᲘᲛᲘᲡᲐᲡ ᲓᲐ ᲠᲣᲛᲔᲜᲘᲐ-ᲙᲣᲠᲩᲘᲡᲘᲡ ᲬᲧᲝᲚᲘᲡᲬᲘᲜᲐᲨᲔ ᲣᲛᲘᲜᲘᲡᲐᲡ ᲒᲣᲛᲔᲡ.

ᲨᲐᲑᲐᲗᲘᲗ ᲓᲦᲔᲡᲘᲡ ᲛᲘᲓᲘᲡ ᲨᲐᲠᲐᲜᲘᲡᲙᲕᲘᲗ ᲓᲐ ᲒᲘᲠᲐᲜᲝᲑᲘᲗ. ᲠᲐᲖᲘ ᲒᲣᲛᲘ ᲛᲝᲯᲐ ᲨᲣᲗᲝᲗᲘᲓᲐᲛ, ᲨᲐᲗᲣᲛᲘᲡ ᲡᲐᲐᲒᲣᲜᲢᲝ ᲒᲐᲓᲐᲡᲬᲣᲛᲔᲢᲚᲘ ᲮᲝᲛᲓᲛᲘ, ᲠᲝᲓᲘᲡ ᲬᲐᲯᲘ ᲣᲜᲓ.

ᲐᲛᲘᲡ ᲒᲐᲠᲓᲐ ᲣᲙᲣᲚᲔ-ᲒᲖᲘᲠᲐ ᲨᲣᲗᲝᲗᲘᲓᲐᲛ ᲓᲐ ᲣᲝᲠᲘᲛ-ᲙᲣᲠᲩᲘᲡᲘᲡ ᲜᲐᲗᲘᲡ-ᲡᲐᲓᲒᲣᲠᲒᲣᲨᲘᲡ ᲒᲐᲓᲐᲬᲧᲕᲔᲢᲘᲚᲘ ᲒᲐᲛᲔᲑᲐ.

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

ᲓᲐᲑᲘᲔᲭᲓᲐ ᲓᲐ ᲘᲡᲧᲘᲓᲔᲑᲐ

„ᲬᲔᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲝᲒᲐᲓᲝᲒᲝᲑᲘᲡ“ ᲬᲘ�გᲜᲘᲡ ᲛᲐᲦᲐᲖᲘᲐᲨᲘ ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ:

ᲤᲘᲚᲘᲢᲕᲔᲑᲘᲡ ᲔᲚᲕᲘᲡ (ᲖᲔᲛᲘᲣᲠᲓᲔᲒᲣᲠᲘᲡ) ᲒᲐᲓᲐᲛᲔᲓᲒᲚᲝᲑᲐ

ᲓᲐ

ᲡᲐᲣᲤᲐᲚᲘᲡᲐᲜᲘ ᲐᲛ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘᲡ ᲒᲐᲒᲠᲔᲑᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲚᲛᲓᲔᲒ ᲤᲐᲡᲘ 20 ᲙᲐᲞ.

ᲓᲐᲑᲘᲔᲭᲓᲐ ᲓᲐ ᲘᲡᲧᲘᲓᲔᲑᲐ „ᲬᲔᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲝᲒᲐᲓᲝᲒᲝᲑᲘᲡ“ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ ᲛᲐᲦᲐᲖᲘᲐᲨᲘ ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ:

ᲒᲝᲠᲒᲘᲐ ᲑᲠᲬᲧᲘᲜᲕᲐᲚᲘ
ᲛᲔᲤᲔ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ,
ᲘᲡᲢᲝᲠᲘᲣᲚᲘ ᲛᲝᲜᲝᲒᲠᲐᲤᲘᲐ Ნ. ᲤᲣᲠᲜᲔᲚᲘᲡᲐ, „ᲬᲔᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲡᲐᲖ.“ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲐ, ᲤᲐᲡᲘ 20 ᲙᲐᲞ.

ᲔᲐᲖᲘᲡ ᲛᲝᲬᲘᲜᲔᲑᲐ, ᲡᲣᲠᲐᲗᲔᲑᲘᲗ, ᲤᲐᲡᲘ 1 ᲛᲐᲜᲗᲘ.

ᲬᲔᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲝᲗᲐᲨᲘ ᲘᲡᲧᲘᲓᲔᲑᲐ

ᲗᲝᲠᲜᲘᲙᲔ ᲔᲠᲘᲡᲗᲐᲕᲘ,

ᲘᲡᲢᲝᲠᲘᲣᲚᲘ ᲞᲝᲔᲛᲐ

ᲑᲐᲒᲐᲕᲘᲡ.

ᲬᲔᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲝᲒᲐᲓᲝᲒᲝᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲐᲕᲠᲔᲚᲔᲑᲚᲘᲡ

ᲬᲘᲗᲔᲚᲘᲡᲬᲘᲜᲐᲨᲘ

(Дворцовая ул., Караванъ Сарай Земельн. Банка, № 109, 110)

ᲘᲡᲧᲘᲓᲔᲑᲐ ᲧᲝᲕᲔᲚ ᲙᲕᲘᲠᲐ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ, ᲠᲐᲪ ᲓᲦᲔᲛᲓᲔ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲘᲐ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲔᲜᲐᲖᲔ ᲓᲐ ᲒᲐᲡᲐᲚᲧᲘᲓᲔᲑᲘ ᲙᲘᲓᲔᲕ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲘᲐ ᲛᲝᲛᲐᲯᲔᲑᲘᲡ, ᲓᲐ ᲒᲐᲠᲓᲐ ᲐᲛᲘᲡᲐ ᲐᲮᲚᲐᲓ ᲨᲔᲛᲔᲜᲘᲚᲘ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ:

ᲗᲐᲛᲐᲠᲐᲨᲕᲘᲚᲘ, ᲠᲐᲒᲝᲕᲔᲚ ᲔᲠᲘᲡᲗᲐᲕᲘᲡᲐ	ᲛᲐᲜ ᲙᲐᲞ. „ 60
ᲗᲝᲠᲜᲘᲙᲔ ᲔᲠᲘᲡᲗᲐᲕᲘ	„ 1
ᲡᲐᲣᲛᲐᲬᲘᲚᲝᲓᲐ ᲐᲛᲑᲘ	„ 40
ᲜᲘᲜᲝ ᲝᲠᲑᲔᲚᲘᲐᲜᲘᲡ ᲓᲔᲥᲥᲘᲡᲘ .	„ 40
ᲐᲠᲘᲗᲛᲔᲢᲘᲙᲐ, Მ. ᲧᲝᲤᲘᲐᲜᲘᲡᲐ.	„ 80
ᲡᲣᲠᲐᲛᲘᲡ ᲩᲐᲗᲘ	„ 20
ᲒᲣᲚᲓᲔᲜᲘᲡ ᲛᲝᲒᲖᲐᲠᲝᲑᲐ .	„ 50
ᲡᲐᲛ.-ᲒᲣᲠᲘᲡ ᲡᲘᲣᲟᲐᲠᲗᲣᲚᲘ, ᲙᲐᲯᲘᲡᲐ	„ 30
ᲡᲐᲑᲐ-ᲡᲣᲚᲮᲐᲜ ᲝᲠᲑᲔᲚᲘᲐᲜᲘᲡ ᲚᲔᲥᲪᲘᲝᲜᲘ, ᲐᲜᲓᲠᲔᲐᲡ ᲒᲔᲠᲪᲘᲜᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲪ. . .	3 „
ᲙᲠᲘᲢᲘᲙᲣᲚᲘ ᲐᲠᲘᲗᲛᲔᲢᲘᲙᲣᲚ ᲐᲛᲝᲪᲐᲜᲔᲑᲘᲡᲐ, Რ. ᲯᲐᲯᲐᲜᲘᲐᲜᲘᲡᲐ .	„ 40
ᲐᲜᲑᲐᲜᲘ ᲙᲐᲜᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲕᲐᲠᲘ, Გ. ᲢᲘᲢᲘᲐᲜᲘᲡᲐ	„ 20
ᲓᲐᲘᲗ ᲐᲮᲚᲐᲜᲘᲜᲘᲚᲘ-ᲯᲐᲜᲓᲘᲔᲠᲘ, Ს. ᲤᲣᲠᲬᲔᲚᲘᲡᲐ . . .	„ 10
ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲙᲐᲚᲔᲜᲓᲐᲠᲘ, ᲒᲣᲜᲘᲡᲘᲡ	„ 45
ᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲬᲘᲒᲜᲘ ᲒᲘᲡᲢᲐᲜᲒᲠᲯᲣᲚ-ᲛᲔᲓᲘᲪᲘᲜᲐᲚᲘ ᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡᲐ (ᲠᲣᲡᲣᲚᲘ ᲔᲜᲘᲗ)	3 50
ᲥᲐᲓᲐᲒᲔᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲛᲝᲫᲦᲠᲘᲗᲔᲑᲘᲡ ᲐᲛᲑᲠᲝᲡᲘᲐ ᲜᲣᲒᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲐᲜᲓᲠᲔᲐᲡ ᲒᲔᲠᲪᲘᲜᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲪ. . . .	„ 50
ᲛᲐᲠᲘᲜᲔ, ᲘᲡᲢᲝᲠᲘᲣᲚᲘ ᲛᲝᲗᲮᲠᲝᲑᲐ ᲯᲣᲜᲘᲡᲘᲡ	„ 30
ᲕᲐᲮᲘᲡ ᲝᲠᲑᲘ	„ 10
ᲚᲝᲪᲕᲐᲜᲘ, ᲓᲐᲛᲐᲮᲘᲛᲘᲡᲐ . . .	„ 30
ᲢᲘᲑᲘᲝᲜᲘ, Რ. ᲮᲣᲓᲐᲫᲘᲡᲐ. .	1 „
ᲡᲐᲮᲐᲚᲐᲠᲬᲚᲝ, Ნ. ᲜᲐᲒᲝᲚᲔᲕᲘᲡᲐ. .	„ 40
ᲥᲐᲓᲐᲒᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲮᲠᲔᲚᲘ ᲔᲠᲗᲘᲐᲜᲘ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲐ I ᲜᲐᲬ.	1 50
II ᲜᲐᲬ.	1 50
ᲡᲐᲣᲙᲔᲗᲔᲡᲝ ᲪᲝᲠᲜᲐ, ᲒᲝᲠᲒᲝ ᲬᲠᲝᲛᲝᲚᲘᲡᲐ, ᲛᲔᲠᲛᲠᲔ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲐ ᲗᲐ. ᲯᲘᲯᲘᲨᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ . . .	„ 20
ᲒᲣᲚᲜᲐᲠᲘᲔᲠᲘᲡ ᲛᲝᲒᲖᲐᲠᲝᲑᲐ .	„ 50
ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲛᲔᲛᲬᲘᲚᲔᲔᲑᲖᲔ, ᲒᲣᲓᲐᲚᲘᲡᲨᲘᲜᲝᲡ	„ 15
ᲮᲣᲗᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ, ᲡᲐᲣᲛᲐᲬᲘᲚᲝᲓᲐ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ. ᲤᲐᲠᲜᲐᲒᲣᲚᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲓᲛᲝᲚᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲐᲜ. ᲗᲣᲛᲨᲘᲜᲝᲜᲘᲡ ᲛᲔᲠ.	„ 15
ᲑᲣᲜᲔᲑᲘᲡ ᲛᲝᲣᲚᲔᲚᲘᲐᲜᲘ, Ხ. ᲛᲣᲡᲢᲐᲤᲨᲘᲚᲘᲡ	„ 15
ᲒᲔᲜᲐᲗᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲡᲢᲔᲠᲘ, ᲒᲐᲛᲝᲪ. ᲓᲐᲛᲐᲮᲘᲛᲘᲡᲐ	„ 25
ᲤᲨᲐᲣᲠᲘ ᲚᲔᲥᲡᲘᲡᲘ, ᲒᲐᲖ. „ᲝᲗᲣᲠᲘᲘᲡ“ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲐ. . . .	„ 40

ᲖᲐᲕᲝᲓ
МАСЛЯНЫХЪ КРАСОКЪ

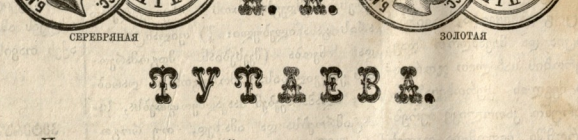

СЕРЕБРЯНАЯ — ЗОЛОТАЯ

А. А. ТУТАЕВА.

Принимаются постройки, ремонты и **окраски** домовъ, крышъ, фасадовъ и пр. Имѣются въ продажѣ всевозможныя масляныя и сухія краски, **кисти масла** и пр. по фабричнымъ цѣнамъ. Ручается за добросовѣстное исполненіе работъ и доброкачественность матеріаловъ. Полнѣйшая **гарантія**.

Адресъ: Кузнецкая ул., ниже салдатскаго базара.

ᲕᲣᲓᲘᲓ ᲧᲝᲕᲔᲚ ᲜᲐᲘᲠ ᲥᲠᲐᲡᲘᲥᲔᲑᲡ. ᲔᲘᲔᲚᲑ ᲡᲐᲮᲚᲗᲐᲡ ᲐᲨᲔᲜᲔᲑᲐᲡ, ᲨᲔᲙᲔᲗᲔᲑᲐᲡ (ᲠᲔᲛᲝᲜᲢᲘ) ᲓᲐ ᲨᲔᲛᲯᲔᲑᲐᲡ ᲐᲓᲒᲘᲚᲔᲑᲨᲘᲪ. ᲐᲒᲠᲔᲗᲔᲕᲔ ᲘᲖᲘᲐᲜᲔᲑᲐ ᲙᲠᲐᲡᲙᲔᲑᲘ ᲧᲕᲔᲚᲒᲐᲜ ᲛᲝᲗᲮᲝᲕᲜᲘᲚᲘᲗᲘᲡᲐᲛᲔᲑᲠ.
(48—16) Ს. ᲗᲣᲗᲐᲔᲕᲘ

ᲜᲣᲡᲮᲐ

ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ ᲛᲘᲬᲘᲚᲘᲡ ᲡᲐᲗᲐᲕᲐᲓ-ᲐᲦᲜᲐᲣᲠᲝ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ ᲒᲘᲠᲐᲕᲜᲝᲑᲘᲡ ᲤᲣᲠᲪᲔᲚᲗᲐ,

ᲒᲐᲛᲝᲡᲣᲚᲗᲐ ᲛᲔᲝᲪ-ᲓᲐ-ᲮᲣᲗᲔ ᲢᲝᲠᲐᲯᲨᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲪ ᲛᲝᲮᲓᲐ

1 მაისს 1889 წლისას,

ᲠᲘᲪᲮᲕᲘᲗ 74,600 ᲛᲐᲜᲗᲘᲡᲐ

Ა) 43 1/2 ᲬᲚᲘᲡ ᲕᲐᲓᲘᲗ:

100 ᲛᲐᲜ. ᲓᲘᲠᲩᲔᲑᲘᲡᲐ

2 სერიისა . . . . . № 13.
3 „ . . . . . „ „ 61.
4 „ . . . . . №№ 36, 40 და 42.
7 „ . . . . . „ „ 185, 186, 187 და 188.
შემდეგის სერიებისა . . . „ „ 929, 934, 978, 1041, 1043, 1044, 1045, 1080, 1085, 1086, 1089, 1128, 1201, 1202, 1281, 1290, 1380 და 1477.

500 ᲛᲐᲜ. ᲓᲘᲠᲩᲔᲑᲘᲡᲐ

3 სერიისა . . . . . № 81.
5 „ . . . . . „ 21.
6 „ . . . . . „ 93.
შემდეგის სერიებისა . . №№ 380 და 407.

Ბ) 18 7/12 ᲬᲚᲘᲡ ᲕᲐᲓᲘᲗ:

100 ᲛᲐᲜ. ᲓᲘᲠᲩᲔᲑᲘᲡᲐ

7 სერიისა. . . . . №№ 201, 204, 205, 211 და 214.
შემდეგის სერიებისა . . . . „ „ 1032, 1033, 1034, 1035, 1169, 1170, 1172, 1173, 1174, 1423, 1424, 1425, 1431, 1432, 1433, 1439, 1446, 1647, 1649, 1650, 1651, 1652, 1923, 1925, 1926, 1927, 2049, 2050, 2052, 2497, 2498, 2721, 2722 და 2723.

500 ᲛᲐᲜ. ᲓᲘᲠᲩᲔᲑᲘᲡᲐ

3 სერიისა . . . . . № 33.
4 „ . . . . . №№ 10 და 12.
7 „ . . . . . „ „ 13.
შემდეგის სერიებისა . . . „ „ 414, 415, 483, 523, 524, 613, 614, 672, 673, 743, 853, 946 და 1173.

1000 ᲛᲐᲜ. ᲓᲘᲠᲩᲔᲑᲘᲡᲐ

2 სერიისა . . . . . №№ 28 და 31.
3 „ . . . . . „ „ 13.
7 „ . . . . . „ „ 54 და 55.
შემდეგის სერიებისა . . . . „ „ 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 303, 305, 306, 307, 309, 310, 937, 938, 939, 1049, 1050, 1052, 1053, 1054, 1055, 1370, 1371, 1372, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1433, 1434, 1436, 1437, 1439, 1440, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2387, 2388, 2389, 2392, 2393, 2395, 2967, 2968, 3052 და 3053.

ᲮᲔᲝᲚᲘᲗ:

1) ᲤᲣᲠᲪᲚᲘᲡ ᲛᲘᲪᲔᲛᲐ ᲒᲘᲠᲐᲕᲜᲝᲑᲘᲡ ᲤᲣᲠᲪᲚᲔᲑᲖᲔ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲜᲘᲪ ᲐᲛ ᲛᲝᲪ-ᲓᲐ-ᲮᲣᲗᲔ ᲢᲝᲠᲐᲯᲨᲘ ᲒᲐᲛᲝᲒᲕᲔᲓᲜᲔᲑᲘᲗ, ᲓᲐ ᲐᲒᲠᲔᲗᲕᲔ ᲛᲘᲪᲔᲛᲣᲚᲘ ᲛᲘᲓᲛᲝᲓᲜᲐᲠᲔ ᲙᲣᲞᲝᲜᲔᲑᲘᲗ ᲛᲘᲣᲗᲘᲗᲔᲑᲣᲚᲘ ᲘᲧᲝᲡ ᲖᲘᲛᲝᲜᲘᲡᲬᲘᲜᲐᲨ